

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Juhta muuttuu – kuntien ja valtion tietohallintoyhteistyö muutoksessa

Kuntamarkkinat 11.9.2019

Heikki Talkkari, neuvotteleva virkamies

JulkICT-osasto

Tietohallinnan yhteistyön nykytila

Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta - Juhta

- Laaja-alainen yhteistyöfoorumi, jossa käsitellään koko julkisen hallinnon tiedonhallintaa ja tietohallintoa
- Valtio ja kunnat saman pöydän ääressä
- JHS-suositusten hyväksyminen
- Julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuurin ohjaaminen
- Käsittelee ja seuraa ohjelmien ja hankkeiden etenemiseen ja rahoitukseen liittyviä linjauksia
- Mahdollisuus laajan kokonaisuuden hallintaan (JHS, JHKA, perustietovarannot)
- Toiminta vakiintunutta (vuodesta 1988) ja tunnettuus

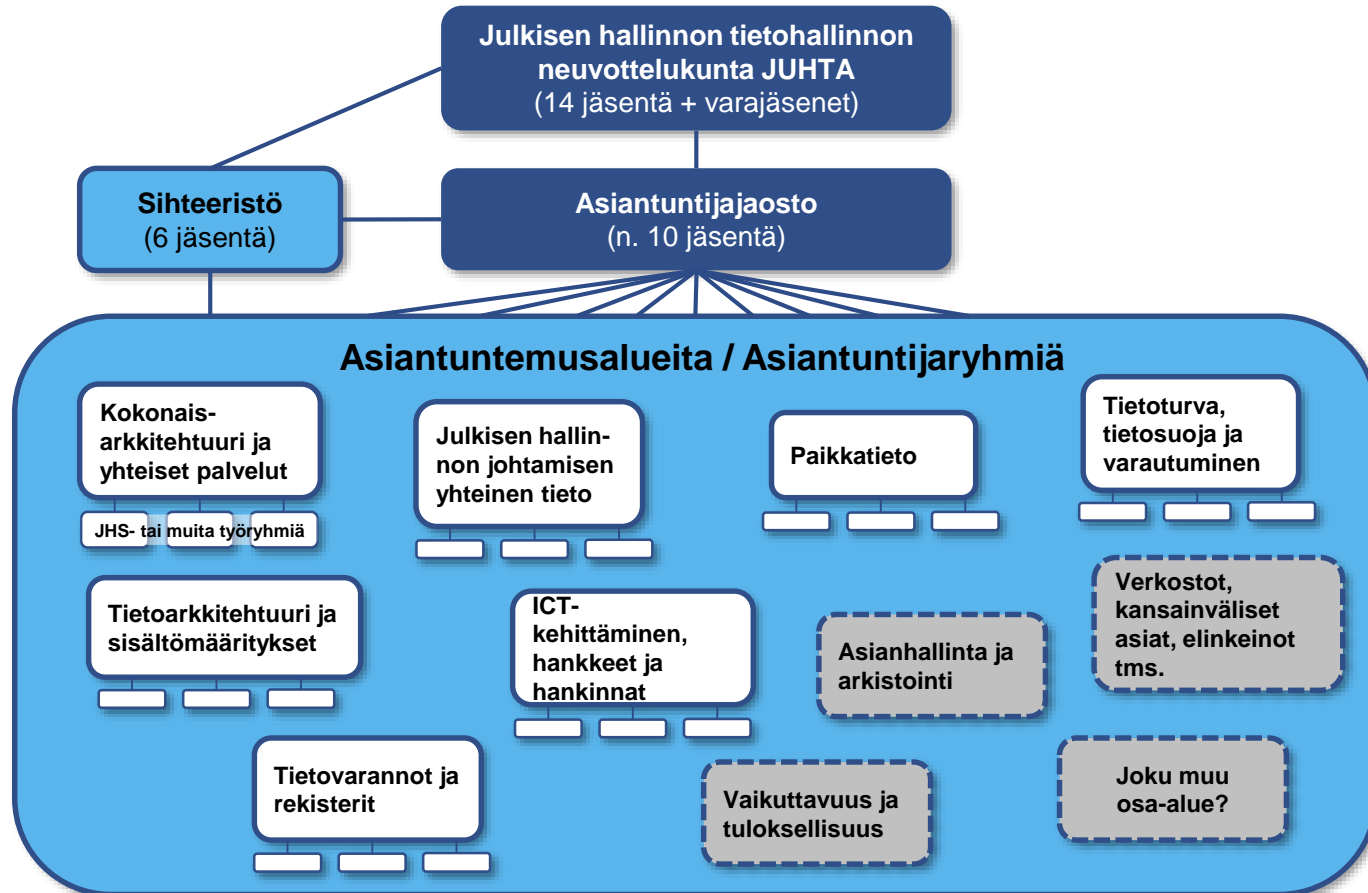

Juhta tehtävät asetuksessa (129/2016)

1. toimii tarvittaessa julkisen hallinnon sähköiseen asiointiin ja tietohallinnon kehittämiseen, julkisen hallinnon tietohallinnon strategisten suunnitelmien toimeenpanoon sekä kuntien verkostomaiseen tietohallintoyhteistyöhön liittyvien tehtävien valmistelun ohjausryhmänä;
2. edistää ja seuraa julkisen hallinnon tietohallinnon kokonaisarkkitehtuurityötä ja yhteentoimivuuden kehittämistä;
3. seuraa ja edistää julkisen hallinnon tietojen ja tietoaineistojen käyttöä;
4. osallistuu julkisen hallinnon tietohallintoyhteistyöhön liittyvien järjestelyjen valmisteluun ja tekee järjestelyjä koskevia ehdotuksia;
5. tekee ehdotuksia tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisen ja julkisen hallinnon tietohallinnon kehittämisen kannalta tärkeistä selvitys-, pilotti- ja kehittämishankkeista
6. edistää tietoturvallisuutta ja tietosuojaa sekä hyvää tiedonhallintatapaa julkisen hallinnon toimintatavoissa;
7. seuraa julkisen hallinnon ICT-toiminnan edistymistä ja kustannuskehitystä sekä tekee rahoitusta ja hankkeiden tavoitteiden edistämistä koskevia ehdotuksia;
8. antaa lausuntoja valtion ja kuntien yhteiseen käyttöön tarkoitettujen tieto- ja viestintätekniisten palveluiden käytöstä sekä muista neuvottelukunnan toiminnan tavoitteiden kannalta merkittävistä asioista;
9. tekee tehtäviensä hoitamista koskevan toimintasuunnitelman;
10. suorittaa muut neuvottelukunnan toimialaan kuuluvat valtiovarainministeriön määräämät tehtävät.

Toimintamalli ja organisointi, vuosina 2016-2019

Juhtan tehtävien painotukset 1.3.2019 eteenpäin

Juhta tiedonhallintalain tukemiseksi strategisempänä tehtävänä

1. **käsittelee valmisteluvaiheessa** julkisen hallinnon digitaalisiin palveluihin ja tietohallintoon vaikuttavia **kehittämissuunnitelmia ja lainsäädäntöhankkeita**
2. käsittelee julkisen hallinnon digitaalisiin palveluihin ja tietohallintoon vaikuttavia **hallituksen esityksiä**
3. käsittelee tiedonhallintalain nojalla tehtäviä julkiseen hallinnon **tietovarantojen yhteentoimivuutta koskevia linjauksia** (hallinnon yhteiset sekä toimialakohaiset)
4. **tekee ehdotuksia** tiedonhallinnan, tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisen ja julkisen hallinnon tietohallinnon kehittämisen kannalta **tärkeistä tutkimus-, selvitys- ja kehittämishankkeista**
5. seuraa julkisen hallinnon ICT-toiminnan edistymistä ja kustannuskehitystä sekä vaikuttavuutta
6. hyväksyy informaatio-ohjauksen (mm. JHS) toimintasuunnitelmat ja arvioi toimintakertomukset

Tiedonhallinnan yhteistyö (esimerkki nykytilasta)

Toiminnalliset tavoitteet

	Julkinen hallinto	Valtionhallinto	Valtio - kunta	Toimiala A	Toimiala B	...	Toimiala N
Strategia	Digi arkeen neuvottelukunta JUHTA JHKA VAHTI	Tietokeko	Kuthanek	VM tieto- ja kyberturvallisuusryhmä	Terveyden ja hyvinvoinnin KA Sote KA STM hallinnonalan tietohallinnon koord.ryhmä		
Ekosysteemit / toimittaja-yhteistyö		Sote tietohallinnon koordinoitiryhmä					
Kehittäminen	JHS	VNK KA Palkeet KA Aurora – strateginen valmisteluryhmä			HyteAiro EESSI työryhmä		
Palvelujen ohjaus	TUVE neuvottelukunta Suomi.fi strateginen ohjausryhmä	Valtorin asiakas-neuvottelukunta					

Toiminnan tulokset

Lakisääteinen

Tietohallinto

Kokonaisarkkitehtuuri / yhteentoimivuus

Palvelut

Tietoturvallisuus

= linjauksia, suosituksia, ohjeita ja hyviä käytäntöjä

Tunnistettuja yhteistyöhön liittyviä haasteita

- Ryhmien toiminnan vaikuttavuus jäänyt epäselväksi (ohjausvaikutus käsiteltäviin asioihin?)
- Ryhmien tuotosten hyödyntäminen ja vaikutus epäselvää
- Ryhmien tehtävät abstrakteja (edistää, käsittelee, osallistuu, seuraa, tukee, ...)
- Ryhmien välillä ei ole käytännössä yhteistyötä tai koordinaatiota (roolit suhteessa muihin yhteistyöryhmiin/-elimiin)
- Ryhmiä on paljon → paljon osallistujia = paljon työaika (mikä on kustannusvaikuttavuus?)

Tiedonhallintalaki (TiHL)

Tiedonhallinnan yhteistyö ja informaatio-ohjaus

Tiedonhallintalain tarkoitus (1 §)

- 1) varmistaa viranomaisten tietoaineistojen yhdenmukainen ja laadukas hallinta sekä tietoturvallinen käsittely julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi
- 2) mahdollistaa viranomaisten tietoaineistojen turvallinen ja tehokas hyödyntäminen, jotta viranomaisen voi hoitaa tehtävänsä ja tarjota palvelunsa hallinnon asiakkaille hyvää hallintoa noudattaen tuloksellisesti ja laadukkaasti;
- 3) edistää tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuutta

Tiedonhallinnan yhteistyön järjestäminen (7 §)

- VM:n tehtävänä huolehtia, että julkisen hallinnon tiedonhallintaa sekä tieto- ja viestintäteknisten palvelujen tuottamista koskevan yhteistyön koordinoimista varten on järjestetty **valtion virastoissa ja laitoksissa toimivien viranomaisten sekä kuntien viranomaisten yhteistyötavat ja –menettelyt**
- Yhteistyön tarkoituksena on:
 - Edistää tiedonhallintalain tarkoitusten toteuttamista (1§)
 - Julkisen hallinnon toimintatapojen ja palvelujen tuotantotapojen kehittämistä tietovarantoja sekä tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntämällä
- Yhteistyössä seurataan julkisen hallinnon tiedonhallinnan ja tieto- ja viestintäteknisten palvelujen kehittymistä, muutoksia ja vaikutuksia

Tiedonhallinnan yhteistyön järjestäminen (7§)

- Toimintaa on jatkossa tarkoitus kehittää **enemmän toiminnan kehittämistä strategisesti ja ennakkollisesti ohjaavaksi**
- Säännöksessä **ei sidottaisi sitä, miten yhteistyö järjestetään** eikä myöskään sitä, voiko yhteistyöhön osallistua myös muita tahoja kuin säännöksessä nimenomaan mainitut viranomaiset, kuten Kansaneläkelaitos.
- Käytännössä toimintaa voidaan järjestää nykyisellä tavalla neuvottelukunnan tai muiden yhteistyöelimien avulla
 - säännös mahdollistaa vastaavan julkisen hallinnon tietohallinnon ohjaamista neuvoo-antavan neuvottelukunnan, työryhmän tai vastaavan yhteistyöelimen asettamisen
 - Edelleen tarkoituksenmukaista, että valtion viranomaisten ja kuntien viranomaisten sekä muiden julkisoikeudellisten yhteisöjen, kuten Kelan välinen yhteistyö on järjestetty VM:n yhteyteen
- Säännös mahdollistaa sen, että yhteistyöelimiä on useampia siten kuin asiakokonaisuuksien kannalta kulloinkin on tarpeellista

Tiedonhallinnan yhteistyön järjestäminen

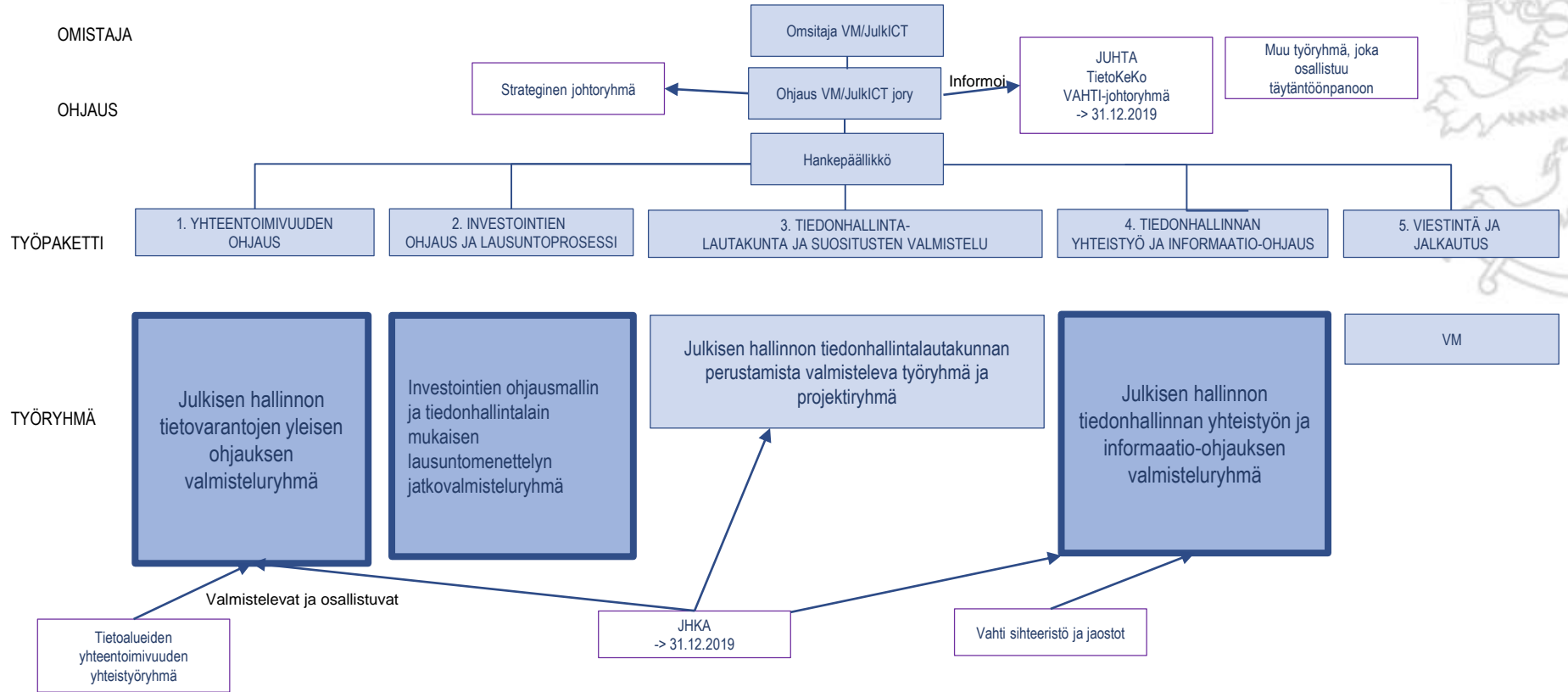

Yhteistyössä:

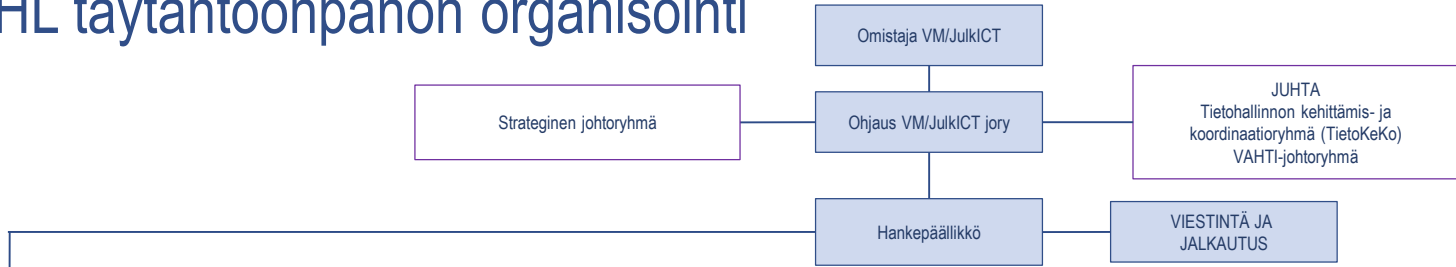
- edistetään julkisen hallinnon toimintatapojen ja palveluiden tuotantotapojen kehittämistä tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntämällä
- seurataan:
 - julkisen hallinnon digitalisaation ja tietohallinnon yleistä kehitystä
 - julkisen hallinnon tehtäviin, palvelu- ja hallintorakenteisiin sekä tietojärjestelmiin suunniteltujen muutosten vaikutuksia tiedonhallinnan tai tieto- ja viestintäteknisten palvelujen tuottamisen näkökulmasta.
- tarkoituksena parantaa laajakantoisten uudistusten vaikutusten arviointia kaikkien julkisen hallinnon sektoreiden näkökulmasta uudistusten valmisteluvaiheessa
- käsitellään julkisen hallinnon toimintaan vaikuttavia periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia julkisen hallinnon toimintaan, tiedonhallintaan ja tietojärjestelmiin liittyviä kehittämisprojekteja, lainsäädäntöhankkeita sekä rakenteellisia uudistuksia
 - Neuvottelukunta muodostaisi näistä käsityksen ja saattaisi se projekteista, hankkeista ja uudistuksista vastaavien tietoon
- neuvottelukunta/yhteistyöelin ei kuitenkaan antaisi julkisen hallinnon tietohallinnon suosituksia (JHS), jotka koskevat tiedonhallintaa
 - tiedonhallintaa koskevia suosituksia antaa jatkossa tiedonhallintalautakunta

Tiedonhallintalain (TiHL) täytäntöönpano

TiHL täytäntöönpanon valmisteluryhmät

TiHL täytäntöönpanon organisointi

1. TIETOVARANTOJEN YLEISEN OHJAUKSEN -Valmisteluryhmä

- **Kuvaus:** tiedonhallintakartan sisällöstä (6 §)
- **Suunnitelma:** tiedonhallintakartan ylläpidon organisoinnista ja menettelytavoista (6 §)
- **Kuvaus:** yhteentoimivuutta edistävät linjaukset, suunnitelma linjausten kartoittamisesta (6 §)
- **Kuvaus:** hyvästä käytännöstä usean viranomaisen välisen tiedonluovutuksen suunnittelusta (22 §)

2. INVESTOINTIEN OHJAUSMALLIN JA LAUSUNTOMENETTELYN -Jatkovalmisteluryhmä

- **Kuvaus:** Lausuntomenettely ja käyttöönotto (9 §)
- **Kuvaus:** Investointien ohjausmalli ja käyttöönotto
- **Kuvaus:** Kehittämisen hallintamalli JTS/TAE- valmistelussa
- **VN asetus** lausuntomenettelystä (9 §)

3. TIEDONHALLINTALAUTAKUNNAN PERUSTAMINEN JA SUOSITUSTEN VALMISTELU - Työryhmä

- Tiedonhallintalautakunnan perustaminen ja järjestäytyminen (10 ja 11 §)
- Tehtävien tarkentaminen ja päätöksentekomenettely (10 §)
- Tiedonhallintalautakuntaa koskeva **asetus** (10 §)
- TiHL täytäntöönpanoa tukevien **suositusten valmistelu** (10 §)

4. TIEDONHALLINNAN YHTEISTYÖ JA INFORMAATIO-OHJAUKSEN PROSESSI -Valmisteluryhmä

- **Ehdotus:** Yhteistyön toimintamalli ja käyttöönotto (7 §)
- **Ehdotus:** Suositusinformaation ylläpito- ja hallintarakenne
- **Ehdotus:** Informaatio-ohjauksen painopistealueet

Tiedonhallinnan yhteistyön ja informaatio-ohjauksen valmisteluryhmälle asetetut tavoitteet

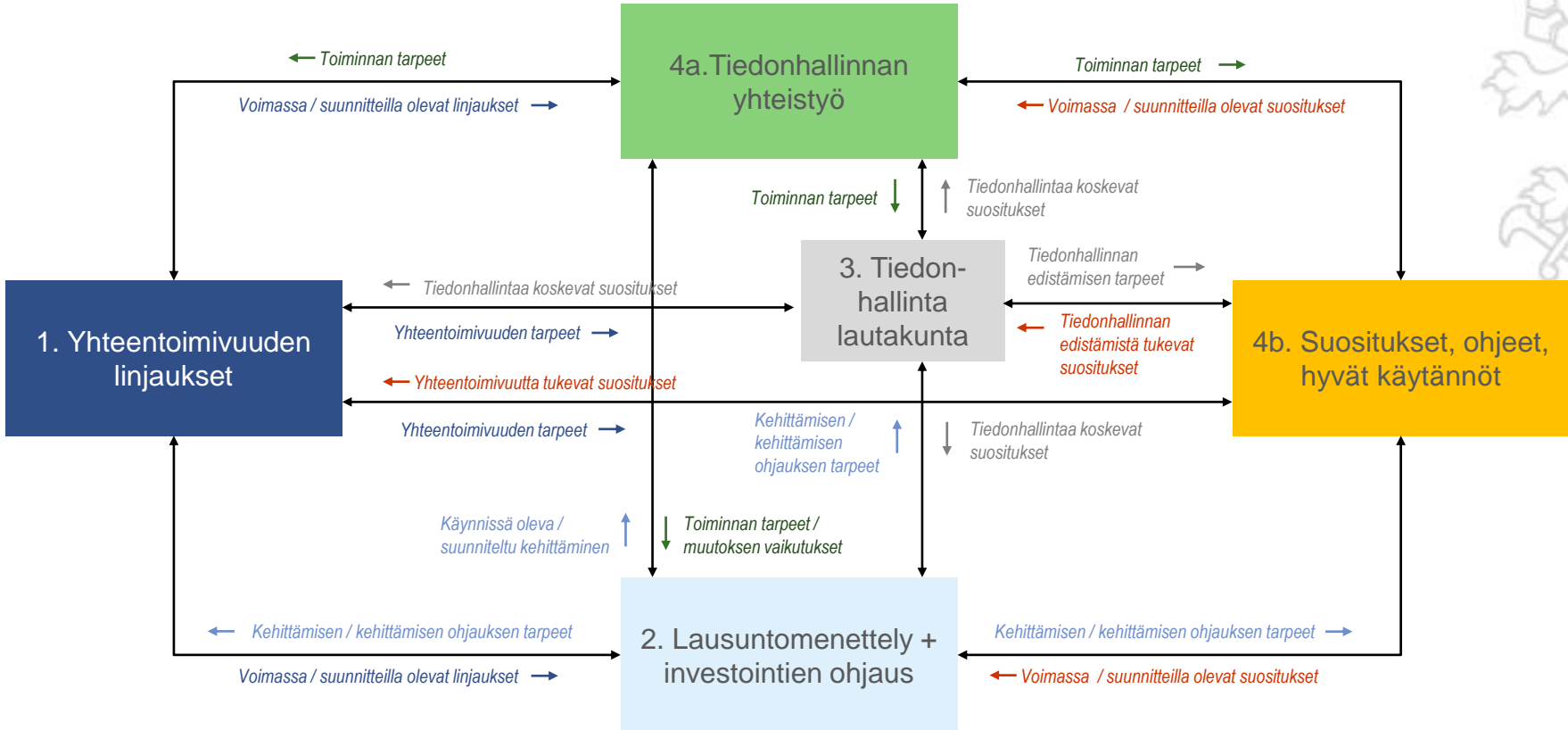
Vaikuttavuustavoite	Valmistelun toimenpide	Valmistelun tuotokset
Tiedonhallinnan yhteistyön strategisen ohjausvaikutuksen parantaminen	Uuden tiedonhallinnan ja tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tuotannon ohjauksen yhteistyön toimintamallin suunnittelu	Ehdotus tiedonhallinnan yhteistyön toimintamalista ja sen käyttöönotosta
Toiminnan tavoitteita tukevan ja vaikuttavan informaatio-ohjauskokonaisuuden muodostaminen	Toiminnan tavoitteita paremmin tukevan julkisen hallinnon yhdenmukaisen ohjauksessa käytettävän informaation valmistelu- ja hallintaprosessi	Ehdotus informaation tuotantoprosessista ja hallintarakenteesta/hallintarakenteesta (roolit, tehtävät) ja niiden käyttöönotosta
Ohjausinformaation tuottamisen kustannustehokkuuden parantaminen	Seuraavien vuosien toiminnallisista tavoitteista muodostuvien suositustarpeiden suunnittelu.	Ehdotus seuraavien vuosien informaatio-ohjauksen painopistealueista

Tiedonhallinnan yhteistyön ja informaatio-ohjauksen valmisteluryhmän projektin aikaiset tehtävät

Tuotokset	Miksi tuotos tehdään l. mitä tavoitellaan, mihin ja kenen tarpeisiin vastaa	Tuotoksen aikataulu/ käyttöönoton aikataulu
Tiedonhallinnan yhteistyön ja suositusinformaation nykytilan analyysi	Yhteisen kokonaiskäsitteen luominen valmisteluryhmille, nykytilan muutostarpeiden kokoaminen tavoitetilan suunnittelua varten.	11/2019
Ehdotus tiedonhallinnon yhteistyön toimintamallista	Tavoitteena tiedonhallinnan yhteistyön selkeämmät rakenteet ja roolit strategisen ohjausvaikutuksen parantamiseksi.	11/2019
Esitys uuden yhteistyön toimintamallin käyttöönotosta	Perusteiden muodostaminen toimintamallin käyttöönoton edellyttämille päätöksille (tehtävät, aikataulut ja resurssitarpeet)	1/2020
Ehdotus informaation tuotantoprosessista ja sen hallintarakenteesta/hallintarakenteista (roolit, tehtävät) ja niiden käyttöönotosta	Jotta informaatio olisi paremmin saatavissa ja se vastaisi paremmin kehittämisen ja tuotannon ohjauksen tarpeisiin. (Toiminnan tavoitteita paremmin tukevan tietohallinnon, tiedonhallinnan ja tieto- ja viestintätekniisten palvelujen kehittämisen ja tuotannon ohjauksessa käytettävän informaation tuotantoprosessin muodostaminen.)	2/2020
Ehdotus seuraavien vuosien informaatio-ohjauksen painopistealueista	Jotta toiminta olisi paremmin ennakoitavissa ja osallistuvien tahojen resurssisuunnittelu olisi helpompaa. (Suunnitelma suositusten ja muun ohjaavan informaation kohdentamiseksi paremmin toiminnan tarpeisiin. Tuleva informaatiotuotannon kustannustehokkuuden parantaminen)	2/2020
Loppuraportti	Valmisteluprojektin loppuraportti ja kehitysehdotusten kokoaminen	6/2020

Täytäntöönpanon valmistelukohteiden väliset suhteet / roolit

Nykytilan analyysi

Kysely nykytilasta viranomaisille

Tiedot				KOHDE			VÄLINE					Tehtäväala
Orgaani	Id	Taso	Hallinnonala/ toimiala	TAV	TUO	KEH	TUL	OMIS	INF	PPP	PPPP	Tehtäväala

Ryhmän nimi

Tunniste

Taso

- Julkinen hallinto
- Toimiala
- Hallinnonala
- Virasto
- Tehtävä / palvelu

Toimiala

- VNOSin mukainen toimialajako

Ohjauksen kohde

- Pääasiallinen kohde:
- Tavoitteet
 - Tuotanto
 - Kehittäminen

Ohjausväline

Pääasiallinen ohjausväline:

- Tulosohtaus
- Omistajaohjaus
- Informaatio-ohjaus
- Julkinen-markkina –yhteistyö (PPP)
- Julkinen-markkina-kansalainen –yhteistyö (PPPP)

Tehtäväala

- Arkistointi/tiedon säilytys
- Digitalisaation edistäminen
- KA
- Tiedonhallinta
- Tietohallinto
- Tietoturva – varautuminen
- Valtio – kunta
- Viraston tehtävät
- Yhteiset palvelut

Esimerkki 1: Tietohallinnon yhteistyöryhmät

Tiedot				KOHDTE			VÄLINE					Tehtäväala		Tehtävät
Orgaani	Id	Taso	Hallinnonala/ toimiala	TAV	TUO	KEH	TUL	OMIS	INF	PPP	PPPP			
JUHTA	VM210:00/2018	Julkinen hallinto	VM	X	X	X			X			Tietohallinto	Edistää julkisen hallinnon toimintatapojen ja palvelujen tuotantotapojen uudistamista tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntämällä ja antaa julkisen hallinnon tietohallintoa koskevia julkisen hallinnon suosituksia (JHS).	
Tietokeko	VM029:00/2018	Valtionhallinto	VM	X	X	X			X			Tietohallinto	Osallistuu julkisen hallinnon tietohallintoa koskevien strategisten linjausten ja toimenpiteiden suunnitteluun ja toimeenpanoon, edistää ja seuraa julkisen hallinnon palvelujen...	
Valtiovarainministeriön hallinnonalan tietohallinnon koordinaatioryhmään (Hitko)	VM005:00/2016	Hallinnonala	VM						X			Tietohallinto	Vaihtaa tietoa toiminnan-, palvelujen ja ICT:n kehittämisshankkeista hallinnonalalla. Seuraa, arvioi ja yhteensovittaa hankesalkkua. Käynnistää yhteistyöhankkeita digitalisaation hyödyntämiseksi ja tieto- ja kyberturvallisuuden kehittämiseksi hallinnonalalla	
MMM hallinnonalan ICT-yhteistyöryhmä (MITKO)	MMM 248/06.02/2018	Hallinnonala	MMM						X			Tietohallinto	Toimia hallinnonalan yhteisiä ja/tai laaja-alaisia tietohallinto-asioita käsittelevänä yhteistyöelimenä - verkostona; Koota ja arvioida yhteisiä ja/tai laaja-alaisia	
Aluehallinnon tietohallinnon ohjausryhmä	TEM/2388/00.04.0 2/2017	Hallinnonala	TEM	X		X			X			Tietohallinto	Johdoryhmä vahvistaa strategiset linjaukset sekä arvioi niiden toimivuutta ja muutostarpeita, päättää aluehallinnon tietohallintoon liittyvistä, yhteisistä kehityshankkeista, hankkeiden toimenpideehdotuksista, yhteisistä palveluista	
TEM CIO-verkosto		Hallinnonala	TEM	X					X			Tietohallinto		
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tietohallinnon koordinaatio- ja ohjausryhmä	STM008:00/2013	Hallinnonala	STM	X	X	X			X			Tietohallinto	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tietohallinnon koordinaatio- ja ohjausryhmä ohjaa ja koordinoi hallinnonalan tietohallinnon kehittämistä ja tietohallintohankkeita sekä edistää tiedonkulkua ja	
Sosiaali- ja terveysneuvoston sähköisen tietohallinnon neuvottelukunta	STM048:00/2016	Toimiala	STM		X	X			X			Tietohallinto	1) edistää valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen toteutusta ja kehittämistä sekä palvelujen käyttäjien sähköisten tietojärjestelmien ylläpitämistä ja kehittämistä; 2) osallistua sosiaali- ja terveysministeriön arvinnöstä	
Ympäristöministeriön hallinnonalan tietohallinnon yhteistyöryhmä	VN/4257/2019	Toimiala	YM	X	X	X			X			Tietohallinto	Valmisteleet tiedonhallinnain vaatimia kuvauksia ja linjauksia. Seuraa, koordinoi ja edistää tiedonhallinnan kehittämisshankkeita. Toimii tiedonvälittäjänä ministeriön ja virastojen välillä.	

Esimerkki: Tietohallinnon yhteistyö

Julkinen hallinto

JUHTA

	Valtionhallinto											Kuntasektori							Muu julkinen hallinto		
	Tietokeko																				
VNK																					
UM																					
OM																					
SM																					
PLM																					
VM						Hitko															
OKM																					
MMM							Mitko														
LVM																					
TEM									CIO-verkosto Ah.th.ohry.												
STM										Th.koord.											
YM											Th.yhry.										
	VNK	UM	OM	SM	PLM	VM	OKM	MMM	LVM	TEM	STM	YM	Hallinto	Sote	Pelastus	Ymp.th.	Opetus	Kulttuuri & vapaa.	MAL	R	

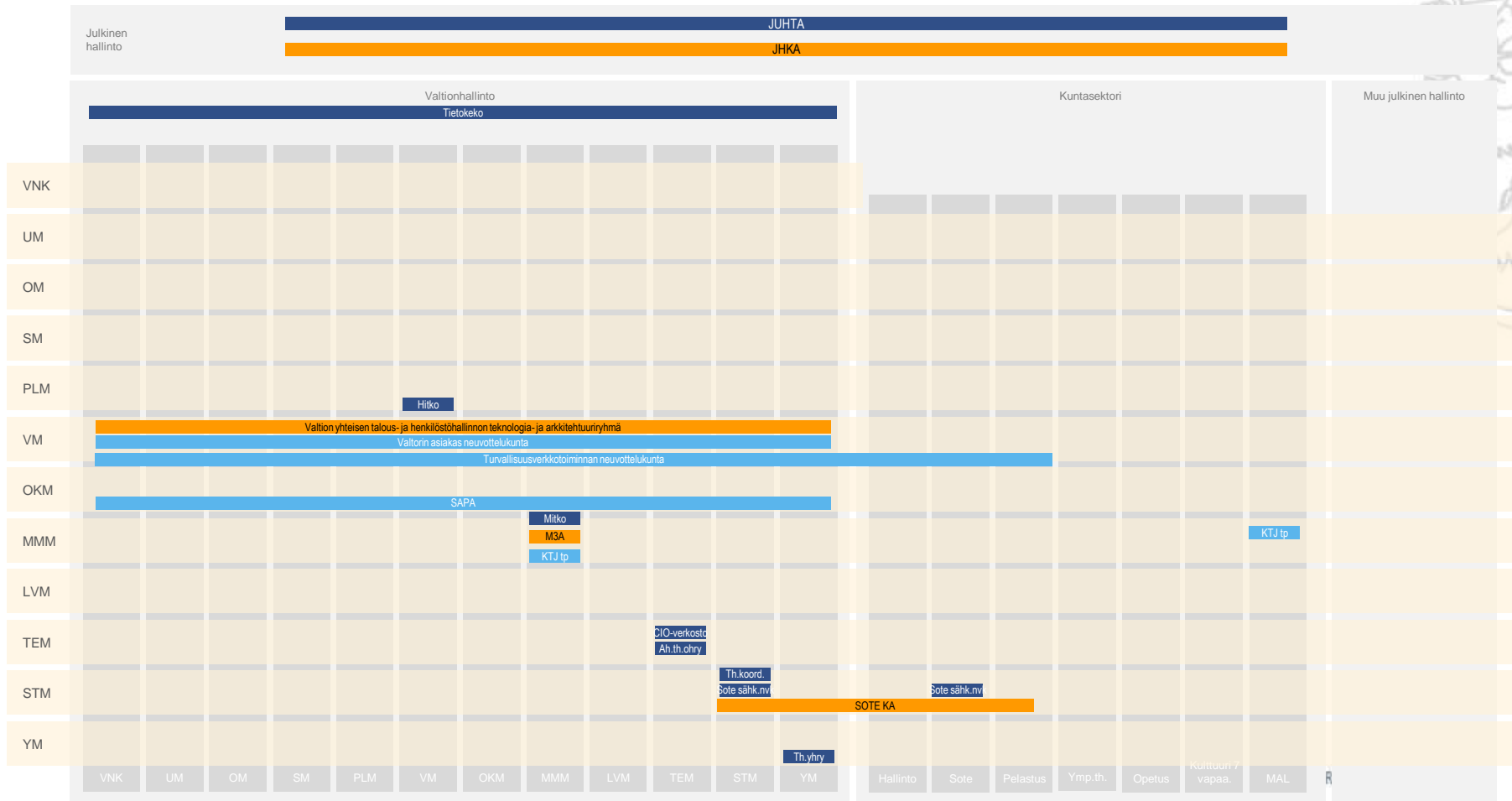
Esimerkki 2: Yhteisten palvelujen ohjaus

Tiedot				KOHDTE			VÄLINE					Tehtäväala		Tehtävät
Orgaani	Id	Taso	Hallinnonala/ toimiala	TAV	TUO	KEH	TUL	OMIS	INF	PPP	PPPP			
Valtorin asiakasneuvottelukunta	VM118:00/2018	Virasto	VM		X	X						Yhteiset palvelut	Käsittelee ja seuraa 1) palvelukeskuksen toiminnan kehittämissuuntia ja toimintalinjoja; 2) palvelujen kehittämissuunnitelmia ja muita palvelujen kehittämiseen liittyviä asioita; 3) palvelujen laatuun ja asiakastyön väistyksen liittyviä asioita; 4) palveluista perittävää hintoja ja	
Turvallisuusverkko toiminnan neuvottelukunta 2018-2019	VM147:00/2018	Tehtävä / palvelu	VM		X	X						Yhteiset palvelut	Tukee valtiovarainministeriön turvallisuusverkko toiminnan yleishallinnollisesta, strategisesta, taloudellisesta ja tieto- ja viestintä teknisen varautumisen, valmiuden ja turvallisuuden ohjauksesta ja valvonnassa.	
Palkeiden neuvottelukunta	VM087:00/2018	Virasto	VM		X	X						Yhteiset palvelut	Käsittelee toiminnan kehittämissuunnitelmia ja toimintalinjoja sekä tekee niitä koskevia aloitteita. Neuvottelukuntaan kuuluvat neuvottelukunnan	
Palkeiden asiakasneuvottelukunta	VM038:00/2016	Virasto	VM		X	X						Yhteiset palvelut	Edistää vuorovaikutusta Palkeiden ja sen asiakkaiden välillä; 2. Ottaa kantaa ministeriöiden, asiakasvirastojen ja laitosten näkökulmasta Palkeiden tuottamien palvelujen, palveluratkaisujen ja järjestelmien kehittämiseen ja priorisoida kehityskohteita; 3. Käsitellä Palkeiden palveluja ja toimintaa	
Suomi.fi- palvelujen strateginen ohjausryhmä	VM174:00/2017	Tehtävä / palvelu	VM		X							Yhteiset palvelut	kiinnittää Suomi.fi-palvelujen mission ja vision, asettaa Suomi.fi-palvelujen tuotannon ja kehittämisen sekä palvelujen käyttöönoton strategiset tavoitteet ja esittää ne liitettäväksi osaksi Väestötieteiden tutkimuskeskuksen strategia-asiakirjaa, hyväksyy Suomi.fi-palvelujen jatkokehittämissuunnitelman v. 2018-	
Yhteis palvelun neuvottelukunta	VM110:00/2017	Tehtävä / palvelu	VM				X					Yhteiset palvelut	Osallistuu yhteis palvelun yleisistä suunnittelusta, ohjauksesta, järjestämisestä ja kehittämistä koskevien asioiden valmisteluun. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhteis palvelun neuvottelukunnan asettamisesta, kokoonpanosta, toimikaudesta ja tehtävistä.	
Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisen tietohallinnon neuvottelukunta	STM048:00/2016	Toimiala	STM		X	X			X			Yhteiset palvelut	1) edistää valtakunnallisten tietojärjestelmä palvelujen toteutusta ja kehittämistä sekä palvelujen käyttäjien sähköisten tietojärjestelmien yhtenäistämistä ja kehittämistä;	
SAPA	OKM	valtionhallinto	OKM			X	X		X			Yhteiset palvelut	Sähköisen arkistointivälineen, menetelmien ja ympäristön kehittäminen	
KP-PAS yhteistyöryhmä		Toimiala	OKM		X	X			X			Yhteiset palvelut	Varmistaa, että Kulttuuriperintö-PAS-palvelu vastaa hyödyntävien organisaatioiden tarpeita (käyttäjä- ja tarvelähtöisyys) ja että palvelu myös kehittyi näiden tarpeiden mukaan.	
Kiinteistötietojärjestelmän yhteistyöryhmä (KTY)		Toimiala	MMM		X				X			Yhteiset palvelut	Koordinoi Maanmittauslaitoksen ja kuntien yhteistyötä kiinteistörekisterin pidossa ja kiinteistönmuodostamistoiminnassa Käsitellä KTJii-järjestelmän rekisterisovelluksen kehittämiseen liittyviä asioita	

Esimerkki 3: Kokonaisarkkitehtuuri

Tiedot				KOHDE			VÄLINE					Tehtäväala		Tehtävät
Orgaani	Id	Taso	Hallinnonala/ toimiala	TAV	TUO	KEH	TUL	OMIS	INF	PPP	PPPP			
JHKA	VM036:00/2019	Julkinen hallinto	VM	X		X			X			KA	Suunnitelee ja ylläpitää julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuuria sekä valmistelelee sitä koskevia linjauksia ja seuraa niiden toteutumista; seuraa ja koordinoi kokonaisarkkitehtuurin kehittämistä toimialoilla ja varmistaa, että kehittämistyö on linjassa julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuurin kanssa.	
Valtion yhteisen talous- ja henkilöstöhallinnon teknologia- ja arkkitehtuuriryhmä	VM052:00/2018	Tehtävä / palvelu	VM						X			KA	Vastata alueen eri toimijoiden pitkän tähtäimen teknologia-arkkitehtuurilinjausten yhdennäköisyydestä ja yhteentoimivuudesta sekä talous- ja henkilöstöhallinnon alueen teknologiavarojen tulevan suunnan määrittämisestä sekä erityisesti siitä, että teknologivarojen vastat	
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan kokonaisarkkitehtuuriryhmä - M3A	MMM 248/06.02/2018	Hallinnonala	MMM						X			KA	Valmistella, käsitellä ja arvioida kokonaisarkkitehtuuriin liittyviä julkisen hallinnon linjauksia ja kehittämissuunnitelmia; Edistää julkishallinnon, valtionhallinnon ja hallinnonalan linjausten mukaista toimintaa ja palveluiden käyttöä.	
Terveystieteiden ja hyvinvoinnin toimialan kokonaisarkkitehtuurin koordinaatio-ryhmä	STM057:00/2018	Toimiala	STM		X	X			X			KA	Koordinointiryhmä vastaa toimialan toiminnan, tietojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuudesta sekä koordinoimaan toimialan osa-alueiden sekä hallinnonalan virastojen ja laitosten kokonaisarkkitehtuurityötä. Kokonaisarkkitehtuuri-toimintaa on kehitetty vuodesta 2013 lähtien ja	
SOTE KA	STM054:00/2018	Toimiala	STM		X	X			X			KA	Työryhmän tehtävänä on: 1. Vastata sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen kokonaisarkkitehtuurin tavoitellun suunnittelusta ja ylläpidosta 2. Vastata sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen Ryhmän tehtävänä on 1. Toimiympäristönä THL:n nimeämänä vuorokautena ryhmänä valtakunnallisiin sote-tietorakenteisiin ja tietoarkkitehtuuriin liittyvien iranomaispäätösten valmistelussa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisarkkitehtuurin tietoarkkitehtuuriin kuuluvissa kysymyksissä, 2. ohjata sosiaali- ja terveyspalvelujen valtakunnallisten tietopohjan kehittämistä yhteisten tietomallien, luokitusten, koodistojen,	
Sote-tietoarkkitehtuurin ohjausryhmä	THL 1 /0.01.00/2017 THL/907/0.03.00/2017	Toimiala	STM			X			X			KA	Ryhmä määrittää vuosittaisen toimintasuunnitelmansa ja pyrkii mm. jatkossa saamaan KDK-hankkeessa aloitetun Standardisalkun jatkuvan ylläpidon osaksi toimintaansa. Vuonna 2019: ISO8601 aikastandardin	
Digime-tietoarkkitehtuuriryhmä		Toimiala	OKM			X			X			KA		

Esimerkki: Tietohallinnon yhteistyö + yhteiset palvelut + KA

Nykytilan analyysi tavoitetilan suunnittelussa

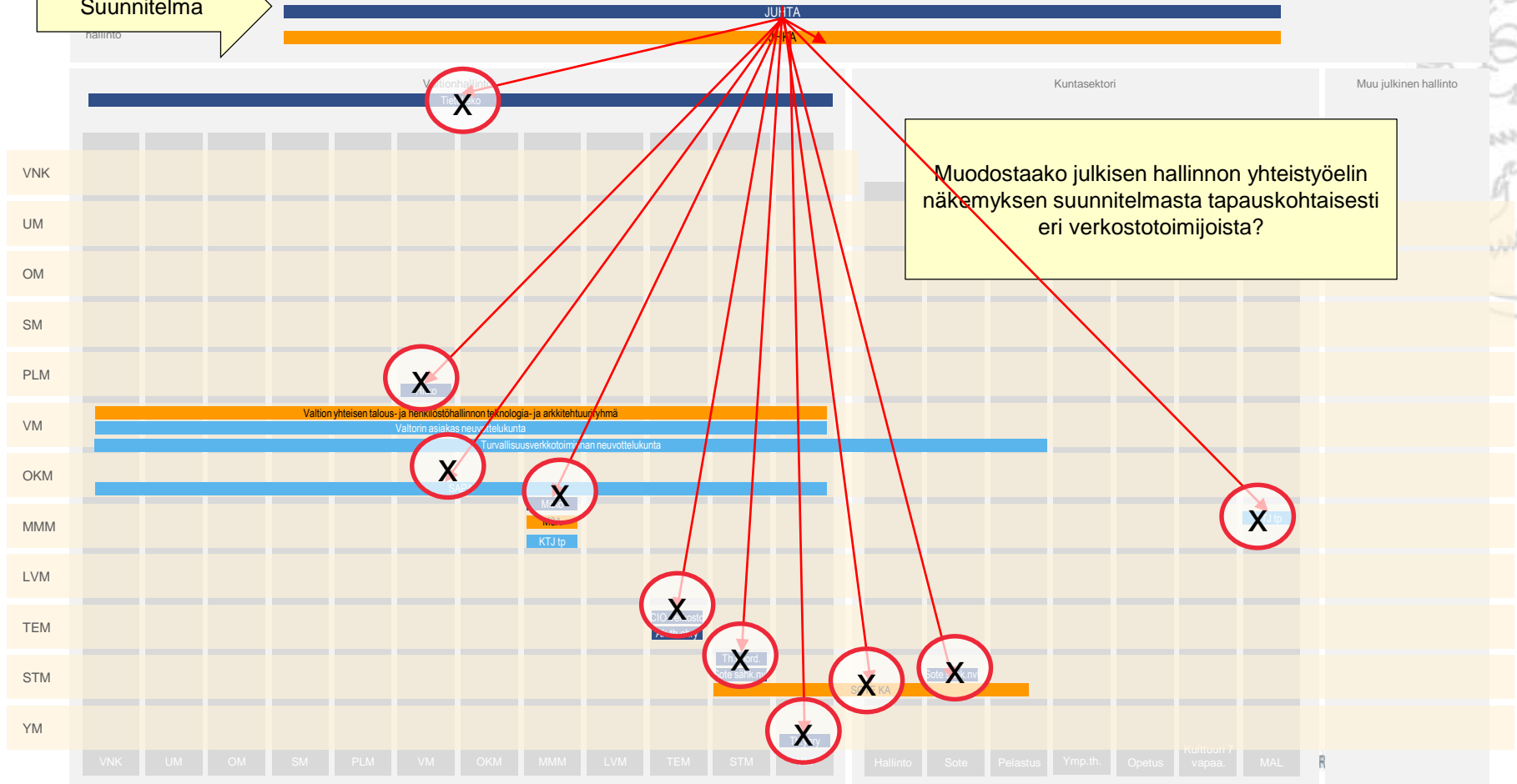
Julkisen hallinnon yhteistyön suunnitellut tehtävät

- 1. käsittelee valmisteluvaiheessa julkisen hallinnon digitaalisiin palveluihin ja tietohallintoon vaikuttavia kehittämissuunnitelmia ja lainsäädäntöhankkeita**
2. käsittelee julkisen hallinnon digitaalisiin palveluihin ja tietohallintoon vaikuttavia hallituksen esityksiä
3. käsittelee tiedonhallintalain nojalla tehtäviä julkiseen hallinnon tietovarantojen yhteentoimivuutta koskevia linjauksia (hallinnon yhteiset sekä toimialakohaiset)
4. tekee ehdotuksia tiedonhallinnan, tieto- ja viestintätekniiikan hyödyntämisen ja julkisen hallinnon tietohallinnon kehittämisen kannalta tärkeistä tutkimus-, selvitys- ja kehittämishankkeista
5. seuraa julkisen hallinnon ICT-toiminnan edistymistä ja kustannuskehitystä sekä vaikuttavuutta

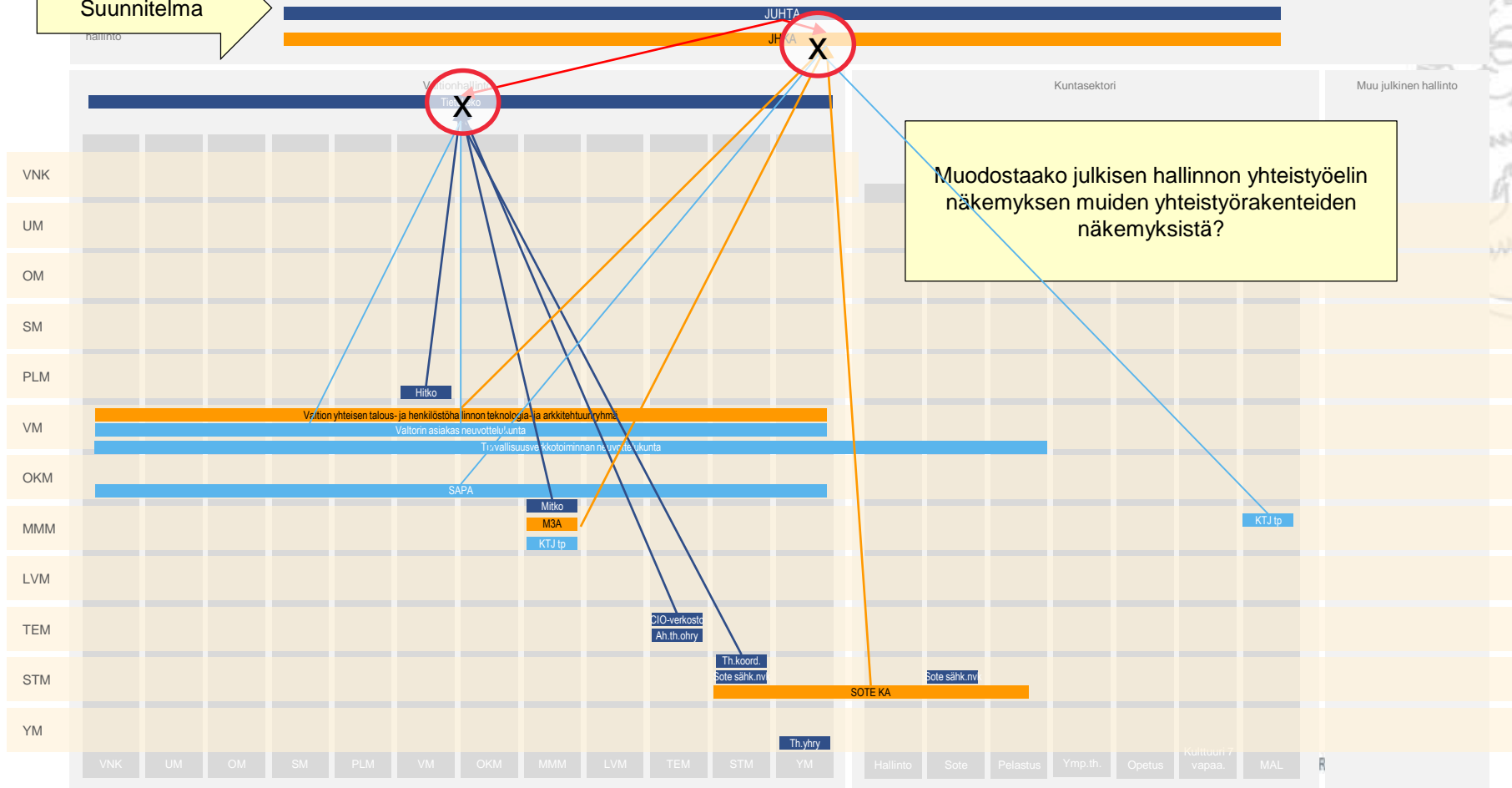
Esimerkki: Yhteistyö rakenteissa A

Suunnitelma

Esimerkki: Yhteistyö rakenteissa B

Suunnitelma

Keskeisiä tehtäviä yhteistyön kehittämiseksi

1. Selvitetään, miltä tiedonhallinnan ja informaatio-ohjauksen ja yhteistyön tilanne nyt näyttää (tiedon kerääminen ja analysointi aloitettu)
 - Tilannekuva nyt: kentällä käytännössä paljon toimijoita, monenlaisia tehtäviä ja useita hankkeita, mutta yhteinen metatason kokonaiskuva puuttuu
2. Vahvistetaan yhteistä tietoisuutta verkoston kehittämisen metatasosta ja kokonaisuudesta (kokoukset syksyllä 2019)
3. Muodostetaan yhteinen tahtotila tulevaisuuden yhteistyöstä: mitä tavoitellaan ja miten toimitaan jatkossa? (ehdotus visiosta ja toimintamallista vuodenvaihteessa)
4. Tiedonhallinnan yhteistyön uusi toimintamalli käytäntöön keväällä 2020

Keskustelua

- Missä määrin syytä kartoittaa lisää olemassa olevia rakenteita ja niiden tehtäviä?
 - Yhteistyöorganien välinen vuorovaikutus
 - Päällekkäisyyksien poistaminen, ryhmien karsiminen
- Nykytilan analysoitavat kohteet
 - Ovatko oikeita vai onko laajennettava tai rajattava tarkastelua
 - Nykytilan jäsentämisen muutos-/kehitystarpeita
- Tavoitetilan kuvaus
 - Kenen on syytä osallistua tavoitetilan työstämiseen
 - Ovatko yhteistyöelimelle kuvatut tehtävä oikeita
 - Miten laaja yhteistyöryhmä on tarkoituksenmukainen

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Heikki Talkkari

Neuvotteleva virkamies

Puh. 0295 16001 (vaihde)

Lisätieto: etunimi.sukunimi@vm.fi

www.vm.fi

Valtiovarainministeriön viestintä

vm-viestinta@vm.fi

Mediapalvelunumero (arkisin 8–16) 02955 30500

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Tietopolitiikka – mitä kansallisesti menossa ja mitä tämä merkitsee?

Johtava asiantuntija
Olli-Pekka Rissanen
10.9.2019

Eettistä tietopolitiikkaa tekoälyn aikakaudella

– selonteon tausta ja valmistelu

Suomi tarvitsee tietopolitiikkaa -muistio.

VM Kauhanen-Simanainen ja Rissanen (VM julkaisuja 39/2017)

Hallituksen koko päivän strategiaistunto
29.1.2018.

Tietopolitiikan ja tekoälyn ministeriryhmä ja kaikista ministeriöistä koottu valmisteluryhmä.

Valmistelun laajapohjaisessa verkostossa ollut mukana noin 200 ihmistä.

Lausuntoaika päättyi 31.10.

Suurimmassa osassa lausuntoja korostettiin, että Suomi tarvitsee eettistä tietopolitiikkaa ja selonteko on tervetullut avaus.

Lausunnot on käsitelty 8 ministeriön yhteistyönä.

Annettu eduskunnalle
5.12.2018, LiV lausunto, SiV mietintö, paulautekeskustelu
14.3.2019

Tietopolitiikan
keskeisiä
ulottuvuuksia

HYVINVOINTI

KILPAILUKYKY

TURVALLISUUS

TIETO- POLITIikka

Tekoäly

Tieto

Etiikka

Osaaminen

Talous

**Digitaalinen
turvallisuus**

**KANSA-
LAINEN**

**JULKIS-
HALLINTO**

YRITYS

Tietopolitiikan määritelmä

Yhteisesti sovitut periaatteet ja linjaukset tietojen tuottamista, hankintaa, liikumista, avaamista, jakamista, käyttöä, ylläpitoa ja säilyttämistä koskevista toimintatavoista ja menettelyistä.

- Vahvistetaan yksilön oikeutta omien tietojen hallintaan ja hyödyntämiseen.

Omadata /MyData

Poimintoja selonteon linjauksista

- Käydään jatkuvaa keskustelua etiikasta ja arvoista sekä uusien teknologioiden mahdollisuuksista ja uhista.

- Robotit ja tekoälyjärjestelmät rakennetaan edistämään hyvinvointia, kunnioittamaan henkilön autonomiaa, yksilöiden perusoikeuksia ja oikeudenmukaisuuden vaatimuksia sekä välttämään kärsimyksen tuottamista.

- Arvioidaan missä tilanteessa tekoälyä voidaan käyttää päätöksenteon tukena tai antaa sen tehdä päätöksiä itsenäisesti.

- Vahvistetaan kilpailukykyisten, eettisesti ja yhteiskunnallisesti vastuullisten tekoälysovellusten kehittämisessä ja hyödyntämisessä välttämätöntä monitieteellistä koulutusta ja tutkimusta.

- Panostetaan koko väestön osaamis- ja sivistyspohjan, tiedon lukutaidon sekä digitaalisten taitojen vahvistamiseen ja ylläpitämiseen koulutusjärjestelmissä ja sen ulkopuolella.

- Huolehditaan tietojen käytettävyydestä panostamalla tiedon tuotantoon, tiedon saatavuuteen, käyttöoikeuksien hallintaan, laatuun ja yhteentoimivuuteen.

- Tunnistetaan yhteiskunnan kannalta kriittinen tieto sekä varmistetaan sen saatavuus, suojaaminen ja toiminnan jatkuvuus.

Eduskunnan vastaus (poimintoja)

Valiokunta pitää selontekoa erittäin tarpeellisena keskustelunavauksena.

Sen aiheet — tietopolitiikka ja tekoäly — ovat ajankohtaisia ja tärkeitä.

Digitalisaatio ja tiedon käyttö ovat yhteiskuntaa muokkaavina voimina verrattavissa esimerkiksi globalisaatioon, ikärakenteen muutokseen ja ilmastonmuutokseen.

Tietopolitiikka leikkaa läpi koko yhteiskunnan ja siihen liittyviä poliittisia toimia ei voi erottaa muusta politiikasta.

Eettisten ja poliittisten kysymysten lisäksi on tarpeellista pohtia myös tekoälyn oikeudellisia kysymyksiä.

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto

1. jatkaa **yhteistyössä** eri hallinnonalojen ja asiantuntijaorganisaatioiden kanssa tietopolitiikan ja tekoälyn eettisen näkökulman käsittelemistä selonteossa esitettyjen periaatteiden konkretisoimiseksi.
2. ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, joilla edistetään **kansalaisten ymmärrystä** digitalisaatiosta ja tekoälystä sekä vahvistetaan alan kehittämisen ja kansainvälisen kilpailukyvyyn kohentamisen edellyttämää osaamista eri koulutusasteilla ja tieteenaloilla.
3. selvittää avointen **lohkoketjujen ja kryptovaluuttojen verotuskohtelun** pikaisesti sekä siihen liittyen ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin verotuksellisen tilanteen selkeyttämiseksi ja korjaamiseksi.
4. ryhtyy toimenpiteisiin tietopolitiikan kehittämistoimien **vastuunjaon määrittelemiseksi** valtioneuvostossa siten, etteivät ministeriöiden väliset toimivaltarajat aiheuta haittaa kehittämistyölle ja sen johtamiselle, jota tulee merkittävästi vahvistaa.

Alku uudelle politiikka-alueelle

- Tietopolitiikka koskettaa yhtä lailla julkista ja yksityistä sektoria.
- Jotta Suomi voisi täysimittaisesti hyötyä tietopolitiikasta, tulee yksityisen ja julkisen sektorin pystyä tekemään tiivistä yhteistyötä.

- Selonteko muodostaa tieto- ja linjauspohjan, jonka perustalle voidaan jatkossa rakentaa priorisoituja konkreettisia toimenpiteitä sisältävä tiekartta.

Hallitusohjelmasta

Hallitus syventää tietopolitiikan johtamista. Julkisen tiedon avoimuudesta tehdään koko tietopolitiikan kantava periaate. Hallitus edistää avoimen lähdekoodin ensisijaisuutta julkisissa tietojärjestelmissä ja niiden hankinnoissa. Hallitus säätää lailla veloitteen edellyttää avoimia rajapintoja julkisia tietojärjestelmiä hankittaessa, ellei painavasta syystä muuta johdu. Hallitus jatkaa määrätietoista julkisten tietovarantojen avaamista ja laaditaan niille hyödyntämistä helpottavat sitovat laatukriteerit. Lisäksi julkisuuslain periaatteet ja vaatimus tietovarantojen avaamisesta ulotetaan koskemaan myös julkisomisteisia yhtiöitä.

Kohti toimeenpanoa

1. Kaikilla hallinnonaloilla tehdään jo tietopolitiikkaa. Jatkossa haasteet liittyvät yhä enemmän tiedon yhteiskäyttöön.

2. Laaditaan toimeenpanosta yhteinen tiekartta. Moniulotteinen, paljon riippuvuuksia, paljon yhteistä tekemistä.

3. Noudatetaan edelleen samoja avoimuuden ja yhteistyön periaatteita kuin selonteon valmistelussa.

4. Lähtökohtana selonteko, eduskunnassa käytävä keskustelu ja mahdolliset kannanotot sekä jo tehty tai tekeillä oleva työ.

5. Tiekartalle erityisesti ne hankkeet ja kohteet, joissa ylitetään hallinnon rajoja.

6. Aika lähteä tarkastelemaan lainsäädäntöä.

7. VM on luvannut ottaa vastuun jatkosta.

Yhteistyötahoja

- Kaikki ministeriöt
- Keskeiset virastot
- Kunnat, erityisesti suurimmat kunnat
- Järjestöt kuten MyData.org, muut kansalaisjärjestöt ja teollisuusliitot
- Yliopistot ja erityisesti FCAI
- Yritykset
- Sitra ja IHAN hanke
- Kansainväliset toimijat, EU komissio, OECD

Polttavin kysymys tietopolitiikassa?

Kuntien rooli ja panos?

Mitä hyötyä kunnat voivat saada tietopolitiikasta? Kuntien ja valtion yhteistyöhön uusi malli? Miten saamme kunnat mukaan?